

29. september 2008

EESTI 2008. AASTA II KVARTALI ESIALGSE MAKSEBILANSI KOMMENTAAR

- Eratarbimise jätkuv nõrgenemine mõjutas märkimisväärselt 2008. aasta II kvartali maksebilansi jooksevkonto puudujääki. See vähenes eelmise aasta sama perioodiga võrreldes kolmandiku võrra ja moodustas 10% sama kvartali SKPst (vt tabel 1 ja joonis 1)¹. Absoluutväärtuses oli jooksevkonto puudujääk 6,5 miljardit krooni. Eelmise kvartaliga võrreldes vähenes puudujääk 17%.
- Sisemajanduse koguprodukti (SKP) otseste komponentide, kaupade ja teenuste konto puudujääk suhtena SKPsse moodustas 3,4% sama kvartali SKPst ning 7,7% viimase nelja kvartali SKPst.
- Oluliselt vähenes kaupade konto puudujääk ning mõnevõrra suurenes teenuste ja jooksevülekanne konto ülejääk.
- Eestisse paigutatud välismaiste otseinvesteeringute tulusus oli jätkuvalt kõrge.
- Väliskapitali sissevool toimus nii otse-, portfelli- kui ka muu investeeringukapitalina.
- Maksebilansi reservid kasvasid 3,7 miljardi krooni võrra.

2007. aastal alanud ja 2008. aastal jätkunud sisenõudluse nõrgenemine mõjutas oluliselt ka Eesti II kvartali väliskaubandusbilanssi. Jooksevkonto defitsiidi peamise allika, **kaupade konto** puudujääk kahanes eelmise aasta sama kvartaliga võrreldes ligi 30% ning ulatus 7,9 miljardi kroonini. Väliskaubanduse puudujääk suhtena sama kvartali SKPsse vähenes 19%lt 12%ni. Kaupade väljavedu (FOB-hindades) kasvas aastataguse perioodiga võrreldes 5% ja saavutas taasiseseisvumisaja kõrgeima taseme – 35 miljardit krooni. Kaupade sissevedu (FOB-hindades) vähenedes 3% ning oli 43 miljardit krooni.

Kaupade väljaveo suurimad kaubagrupid olid masinad-seadmed (peamiselt elektroonikatooted), metalltooted, puit ja puittooted ning mineraalsed tooted. Kaupade sisseveos olid esikohal samuti elektroonikatooted, järgnesid mineraalsed tooted, keemiakaubad ja transpordivahendid. Suurimad puudujäägiga kaubagrupid olid mineeraalsed tooted, transpordivahendid ning keemiakaubad. Ülejäägiga olid puit ja puittooted.

Peamise väliskaubanduspartneri Euroopa Liidu osa Eesti kaubavahetuses hõlmas 70% kaupade väljaveost ning 81% sisseveost. Suurimad ekspordipartnerid olid Soome, Rootsi, Venemaa, Läti ja USA, impordipartnerid aga Soome, Saksamaa, Rootsi, Leedu ja Läti.

Teenuste konto ülejääk suurenes 2007. aasta II kvartaliga võrreldes viiendiku võrra ning oli 5,7 miljardit krooni. Teenuste eksport kasvas 7%, import aga kahanes protsendi võrra. Peamist liiki teenuste ehk veoteenuste ülejääk kasvas kümnendiku võrra, seda nii reisijateveo kui ka muude veoteenuste toel. Kaubavedude ülejääk kaha-

¹ Viimase nelja kvartali SKP suhtes oli jooksevkonto puudujääk 14,1%. Jooksevkonto puudujääk reinvesteeringut tuluta, mille puhul reaalsel rahaliikumist ei toimu, moodustas sama kvartali SKPst 3,3% ning nelja viimase kvartali SKPst 7,1%.

Tabel 1. Eesti maksebilanss (mln kr)

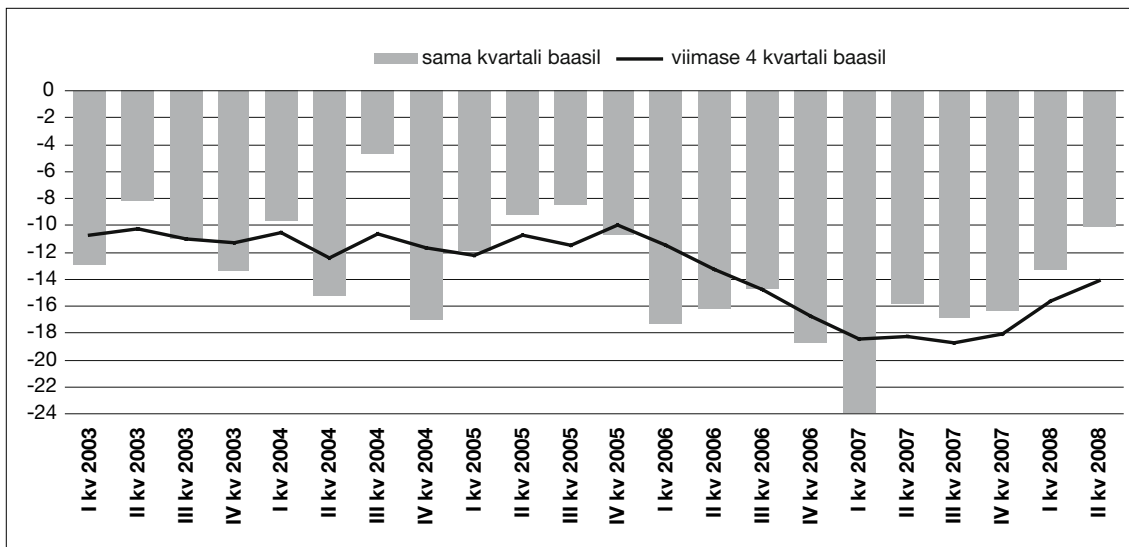
Kirje	2005	2006	2007					2008	
	Kokku	Kokku	I	II	III	IV	Kokku	I	II
Jooksevkonto	-17371,6	-34 303,4	-13 023,3	-9 453,4	-10 219,2	-10 468,0	-43 163,9	-7 853,4	-6 524,2
Kaubad ja teenused	-11032,4	-24 231,4	-7 777,7	-6 397,9	-6 217,7	-6 567,2	-26 960,5	-4 033,4	-2 225,0
Kaubad	-24134,8	-37 515,5	-10 208,0	-11 070,9	-10 748,4	-9 994,5	-42 021,7	-7 737,4	-7 943,2
kreedit (FOB)	98262,3	121 430,6	30 026,9	33 089,8	30 148,5	33 099,2	126 364,4	31 645,0	34 812,3
deebet (FOB)	-122397,2	-158 946,1	-40 234,8	-44 160,7	-40 896,9	-43 093,7	-168 386,1	-39 382,4	-42 755,5
Teenused	13102,5	13 284,1	2 430,3	4 673,0	4 530,7	3 427,3	15 061,3	3 704,0	5 718,2
kreedit	40228,7	43 597,9	10 195,0	13 225,8	13 789,5	12 845,0	50 055,3	11 844,9	14 180,8
deebet	-27126,2	-30 313,8	-7 764,7	-8 552,8	-9 258,8	-9 417,7	-34 994,0	-8 140,9	-8 462,6
Tulu	-7124,4	-10 768,2	-5 106,4	-3 752,6	-4 610,8	-4 519,0	-17 988,8	-5 077,2	-5 250,9
kreedit	9225,6	13 551,5	3 542,7	4 416,1	4 816,2	4 513,7	17 288,6	4 136,7	3 988,9
deebet	-16349,9	-24 319,8	-8 649,1	-8 168,6	-9 427,0	-9 032,6	-35 277,3	-9 213,9	-9 239,7
Jooksevülekanded	785,2	696,3	-139,2	697,1	609,3	618,1	1 785,4	1 257,3	951,7
kreedit	5876,7	6 503,2	1 554,2	1 805,9	2 037,7	2 620,5	8 018,3	2 951,0	2 051,0
deebet	-5091,6	-5 806,9	-1 693,4	-1 108,8	-1 428,4	-2 002,4	-6 232,9	-1 693,8	-1 099,3
Kapitali- ja finantskonto (reservvarata)	21208,3	41 204,7	11 838,5	8 139,2	16 373,9	6 475,1	42 826,7	10 151,1	9 383,4
Kapitalkonto	1325,9	4 388,5	514,5	511,4	562,4	1 117,5	2 705,9	1 244,2	496,9
Finantskonto	19882,3	36 816,2	11 324,0	7 627,8	15 811,5	5 357,6	40 120,8	8 906,8	8 886,5
Otseinvesteeringud	27321,7	8 577,5	5 376,9	408,5	1 515,5	5 368,3	12 669,1	4 226,7	2 334,7
Välismaal	-8699,5	-13 824,1	-3 619,8	-7 251,9	-4 191,4	-2 970,0	-18 033,0	-4 457,1	-1 232,6
Eestis	36021,2	22 401,5	8 996,6	7 660,3	5 706,9	8 338,2	30 702,1	8 683,8	3 567,3
Portfelliinvesteeringud	-27688,4	-16 476,5	-1 212,7	-2 444,6	-1 979,3	-123,4	-5 760,1	473,3	2 228,5
Nõuded	-10818,4	-15 205,2	-3 666,8	-2 280,5	-3 357,7	821,0	-8 483,9	1 005,2	3 100,0
Omandiväärtpaberid	-4848,9	-4 567,7	-2 197,1	-2 831,2	-2 439,0	-129,9	-7 597,2	1 323,2	1 072,4
Võlaväärtpaberid	-5969,5	-10 637,5	-1 469,6	550,6	-918,6	950,9	-886,7	-318,0	2 027,6
Kohustused	-16870,0	-1 271,3	2 454,0	-164,1	1 378,3	-944,4	2 723,8	-531,9	-871,5
Omandiväärtpaberid	-16352,3	3 730,3	3 162,6	909,2	811,6	-1 667,7	3 215,7	-1 010,5	-247,4
Võlaväärtpaberid	-517,8	-5 001,6	-708,6	-1 073,3	566,7	723,3	-491,9	478,7	-624,1
Tuletisinstrumentid	-97,6	78,5	-148,9	190,8	-485,3	-354,3	-797,8	793,5	-18,9
Nõuded	13,5	-180,9	-300,4	121,1	-509,5	-191,1	-879,9	814,0	-68,2
Kohustused	-111,1	259,4	151,5	69,7	24,2	-163,3	82,1	-20,5	49,2
Muud investeeringud	20346,6	44 636,8	7 308,7	9 473,1	16 760,6	467,1	34 009,6	3 413,2	4 342,2
Nõuded	-10454,2	275,3	-4 819,0	-9 213,6	1 064,4	-9 649,2	-22 617,5	-786,8	-465,2
Pikaajalised	5636,5	-3 052,9	-758,4	-496,3	-250,3	-1 004,4	-2 509,4	-769,6	-473,9
Lühiajalised	-16090,7	3 328,2	-4 060,6	-8 717,4	1 314,7	-8 644,8	-20 108,1	-17,2	8,7
Kohustused	30800,8	44 361,5	12 127,7	18 686,8	15 696,2	10 116,3	56 627,1	4 200,1	4 807,4
Pikaajalised	15396,8	17 979,9	5 603,7	12 693,5	8 588,8	5 569,0	32 455,0	21 359,0	-12 539,6
Lühiajalised	15404,1	26 381,6	6 524,0	5 993,3	7 107,5	4 547,3	24 172,1	-17 159,0	17 347,0
Vead ja täpsustused	1047,3	622,6	451,4	1 369,6	-756,4	659,8	1 724,4	-362,5	877,9
Üldbilanss	4883,9	7 523,9	-733,3	55,4	5 398,3	-3 333,1	1 387,3	1 935,2	3 737,1
Reservvara	-4883,9	-7 523,9	733,3	-55,4	-5 398,3	3 333,1	-1 387,3	-1 935,2	-3 737,1

nes viendiku võrra, eelkõige kaupade raudteeveeteenuste ekspordi vähenemise tõttu. Teenuste ülejäägi kasvu panustasid oluliselt reisi-, ehitus- ja muud äriteenused, mille ekspordi kasv oli kiirem võrreldes nende impordiga. Veo-, reisi- ja muude äriteenuste osatähtsus teenuste ekspordis ja impordis jäi eelmise perioodi tasemele ja moodustas mõlemal juhul 83%.

Euroopa Liidu osa teenuste ekspordis oli 71% ja impordis 76%. Suurim positiivne saldo oli Eestil Soomega (3,2 miljardit krooni) ning suurim negatiivne saldo Hispaaniaga (0,1 miljardit krooni).

Sisemajanduse koguprodukti otseste koostisosade, kaupade ja teenuste eksport kasvas 6% ja import kahanes 3%, mistõttu nende puudujääk vähenes ligi kolm korda.

Tulukonto netoväljavool oli jätkuvalt suur, moodustades 5,3 miljardit krooni. Eesti residentide välismaal teenitud tulu kahanes kümnendiku võrra. Ligi neljandiku residentide välismaal teenitud tulust moodustas tööjõutulu

Joonis 1. Jooksevkonto saldo SKP suhtes (%)

ja ülejäänu investeerimistulu. Residentide investeerimistulust poole hõlmas tulu otseinvesteeringutelt (valdavalt dividendid) ning veerandi nii portfelli- kui ka muu investeeringutulu. Mitteresidentide poolt Eestis teenitud tulu suurenes 13% ning koosnes valdavalt investeerimistulust (97%). Viimasesest 70% moodustas otseinvesteeringutulu, millest omakorda kaks kolmandikku oli reinvesteeringutulu. Nii residentide kui ka mitteresidentide tulu oli peamiselt seotud ELi riikidega (90%) ja finantsvahendusega (ligi 60%).

Saabunud **jooksevülekanded** suurenesid 14%, lähetatud ülekanded jäid aga samaks. Selle tulemusena kasvab ülejääk kolmandiku võrra ja ulatus ligi 1 miljardi kroonini.

Kapitalikonto ülejääk jäi enam-vähem aastatagusele tasemele ning oli 0,5 miljardit krooni.

Finantskonto ülejääk oli 8,9 miljardit krooni. Kapitali sissevool toimus nii otse-, portfelli- kui ka muude investeeringutena.

Otseinvesteeringute sissevool ületas 2008. aasta II kvartalis nende väljavoolu 2,3 miljardi krooni võrra. Välismaised otseinvesteeringud Eestisse moodustasid 3,6 miljardit krooni ja Eesti residentide otseinvesteeringud välisriikidesse 1,2 miljardit krooni.

Residentide poolt välismaale tehtud otseinvesteeringute struktuuris hõlmasid ligilähedaselt võrdse osa investeeringud aktsia- või osakapitali ja grupisene laenamine. Dividendide jaotamise tõttu vähenes märkimisväärselt reinvesteeringutulu. Residentide otseinvesteeringud ELi liikmesriikidesse ulatusid 2,4 miljardi kroonini, samas vähendasid residentid otseinvesteeringuid Venemaale 1,4 miljardi krooni võrra. Eesti otseinvesteeringud suundusid peamiselt Läti ja Küprosele. Aktiivsemad välismaale otseinvesteeringud olid veonduse, laenduse ja side investorid.

Mitteresidentide poolt Eestisse paigutatud otseinvesteeringutelt teenitud ja reinvesteeringutulu moodustas 4 miljardit krooni; väiksemas mahus investeeriti ka aktsia- või osakapitali. Grupisene laenamine vähenes 0,7 miljardi krooni võrra. Eestisse tehtud otseinvesteeringud pärinesid peaaegu täielikult Euroopa Liidu riikidest, eelkõige Hollandist ja Soomest. Valdavalt investeeriti finantsvahendusse ning veonduse, laenduse ja side valdkonda. Otseinvesteeringud tööstusse ja ehitusse aga vähenesid.

Portfelliinvesteeringute netosissevool oli 2,2 miljardit krooni. Nõuded vähenesid 3,1 ja kohustused 0,9 miljardi krooni võrra. Nõuete kahanemise põhjustas peamiselt valitsemissektor (võlaväärtpaberid) ning investeerimisfondid (omandiväärtpaberid). Kohustusi vähendasid nii krediidasutused kui ka finantsvahendajad ja tehinguid teostati peamiselt võlaväärtpaberitega.

Tuletisinstrumentide käive oli tagasihoidlik ning nende sisse- ja väljavool olid peaaegu tasakaalus.

Muude investeeringute netosissevool oli 4,3 miljardit krooni. Muu investeeringukapitali nõuded kasvasid 0,5 ning kohustused 4,8 miljardi krooni võrra. Kohustuste suurenemise taga oli peamiselt mitteresidentide sularaha ja hoiuste kasv Eesti krediidasutustes.

Maksebilansi reservvara suurenes 3,7 miljardi krooni võrra.

* * * * *

2008. aasta III kvartali esialgne maksebilanss avaldatakse Eesti Panga koduleheküljel (<http://www.eestipank.info>) 22. detsembril 2008 kell 12.

Avaldamisel või tsiteerimisel palume viidata allikale.

Eesti Panga rahvusvaheliste ja avalike suhete osakond